

# ÚLOHY ORGÁNOV KOOPERAČNÝCH OBVODOV POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PODNIKOV V OBLASTI PRACOVNÝCH A ŽIVOTNÝCH PODMIENOK

G. BLAAS, F. MACH, L. SIROTSKÝ

BLAAS G., MACH F., SIROTSKÝ L. (Economic Research Institute for Agriculture and Food, Bratislava). *Role of the Bodies of Cooperative Districts of Agricultural Enterprises in the Sphere of Working and Living Conditions*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. zeměd. 12 (1) : 21-29, 1976.

Advance in the specialization and concentration of agricultural production has recently evoked, besides production and organization problems, some aspects concerning a socio-economic development of the workers of cooperative enterprises. In their planning and directing activities, **controlling bodies of** formed cooperative districts must solve the tasks set in both spheres mentioned above; they are obliged to ensure actual equalization and improvement of working conditions of the workers of member enterprises within the framework of the cooperative territory; they have also to provide for fulfilling the production targets of the state plan. In cooperation with national committees it is necessary for these bodies to prepare better living conditions for the population of their districts. Those problems were investigated in the cooperative districts of Spišská Nová Ves, Liptovský Mikuláš and Galanta; the results of research confirm significant differences in the present level of the working and living environment of the workers of individual large-territorial cooperations under study; at the same time the results testify to the fact that the level reached is not adequate with regard to the prospective development of needs in the mentioned sphere. An expected developmental trend of creating suitable conditions for work and life of the workers of member enterprises of the cooperations can be ensured provided controlling bodies of the cooperations project this target into their medium- or long-term plans of social commissions formed with cooperative councils, supported materially and financially, and called into existence making use of the materialization of annual operational plans.

Problémy spojené s ďalšou špecializáciou a koncentraciou poľnohospodárskej výroby formami medzipodnikovej kooperácie alebo integrácie sú súčasne problémami ľudí a teda sa významne dotýkajú aj podmienok práce a života pracovníkov poľnohospodárskych podnikov.

Súčasný rozvoj kooperačných vzťahov v poľnohospodárstve svojim charakterom čoraz vo väčšej miere prekračuje rámec jednoduchšej kooperácie založenej na spolupráci dvoch alebo viacerých podnikov, pri produkcii jedného výrobku alebo pri úzko špecializovanej výrobnnej činnosti. Kooperačná aktivita poľnohospodárskych podnikov smeruje k vytváraniu vzťahov, ktoré sa uzatvárajú v rámci kooperačných obvodov (KO), teda celkov predstavujúcich 15–30 tis. ha poľnohospodárskej pôdy, pričom výrobná spolupráca medzi podnikmi sa v tomto organizačnom rámci rozvíja na úrovni výrobných odvetví.

Podniky, ktoré sa zapájajú do kooperačných vzťahov v rámci KO pracujú v rôznych podmienkach. Rozdielna je nielen ich technická úroveň výroby, efektívnosť hospodárenia, odmeňovania, ale rôznu úroveň dosa-

hujú tieto podniky tiež vo vybavení základnými hygienickými zariadeniami, v starostlivosti o bezpečnosť pri práci, v zabezpečení stravovania pracovníkov v pracovnom čase, v možnostiach rekreácie a iných foriem oddychu pracujúcich a podobne.

Cieľom orgánov kooperácie v tejto oblasti je preto postupné vyrovňovanie existujúcich rozdielov, ale predovšetkým ďalšie zlepšovanie pracovných a životných podmienok, ktoré sú významné pre reprodukciu pracovných síl.

Prieskum úrovne pracovných a životných podmienok pracovníkov poľnohospodárskych podnikov, ktorý uskutočnilo MPV SSR v r. 1973, ukázal naliehavosť riešenia problémov komplexnej starostlivosti o pracovníkov.

V oblasti pracovných podmienok sa zistila potreba riešiť hlavne otázky technickej vybavenosti práce, pracovného prostredia, vybavenosti pracovísk hygienickými a sociálnymi zariadeniami, bezpečnosti a ochrany pri práci, zdravotnej starostlivosti, pracovných režimov, závodného stravovania, dopravy do práce a ďalších.

V oblasti životných podmienok sa ukázali ako naliehavé predovšetkým problémy podmienok bývania, služieb pre ženy a mládež, využívania voľného času, rekreačnej, kultúrnej a športovej aktivity pracovníkov podnikov a niektoré ďalšie.

V rámci plánu výskumu na r. 1974 a 1975 sa otázkami sociálnych dôsledkov veľkopriestorových kooperácií a v tej súvislosti aj námetmi na ich riešenie zaoberalo oddelenie sociológie Výskumného ústavu ekonomiky poľnohospodárstva a výživy v Bratislave. Výskum sa uskutočnil v troch KO v okresoch Spišská Nová Ves, Liptovský Mikuláš a Galanta. Analýzou empirických údajov sa získali poznatky o úrovni pracovných a životných podmienok pracovníkov skúmaných KO (r. 1974). Na základe výhľadových štúdií o ďalšom rozvoji výroby do roku 1990, ako aj predchádzajúcim výskumom získaných poznatkov o sociálnych dôsledkoch koncentrácie a špecializácie poľnohospodárskej výroby, sa formulovali niektoré sociálne dôsledky a návrhy na ich riešenie v podmienkach skúmaných veľkopriestorových kooperácií.

## PRACOVNÉ PODMIENKY

V sledovaných KO sa prejavuje vysoký podiel pracovníkov zaradených do fyzicky namáhavých prác, ktorých je v KO Spišská Nová Ves až 41,4 % (38,8 % žien), KO Liptovský Mikuláš 43,5 % (50,6 % žien), KO Galanta 33,2 % (30,3 % žien).

Zvlášť nepriaznivé je plnenie uznesenia vlády č. 277 z roku 1971 o zákaze práce žien s bremenami nadlimitnej hmotnosti (nad 15 kg). I napriek skutočnosti, že v KO nedosahuje podiel žien pracujúcich s bremenami celoslovenský priemer (28,2 %), pracujú ešte ženy, najmä v zastaralých prevádzkach, pri manipulácii s bremenami. Najväčší podiel žien pracujúcich s bremenami je v KO Spišská Nová Ves, a to 26,8 % z celkového počtu žien.

Na základe uvedeného stavu v KO Liptovský Mikuláš a KO Spišská Nová Ves je na zníženie podielu namáhavosti ručných prác potrebné za-



vádzať vo väčšom rozsahu mechanizáciu zberu zemiakov v RV a v zastaralých objektoch ŽV zavádzať jednoduché prvky mechanizácie pri kŕmení a odstraňovaní maštalného hnoja.

Vybavenosť JRD sociálnymi zariadeniami v jednotlivých KO je rozdielna. Napríklad vybavenosť umývárňami, šatňami a WC je najlepšie zabezpečená v KO Liptovský Mikuláš, kde pripadlo na jednu umývárňu 40 pracovníkov, na jednu šatňu 39 pracovníkov a 21 pracovníkov na jeden splachovací záchod. Najväčšie priemerné počty pracovníkov na jednotku sociálneho zariadenia pripadajú v KO Galanta. Na jednu umývárňu pripadá 88 pracovníkov, šatňu 54 pracovníkov a jedno WC priemerne 42 pracovníkov. Celkove sa tieto ukazovatele približujú celoslovenskému priemeru vybavenosti JRD sociálnymi a hygienickými zariadeniami.

Pri rekonštrukciách a úpravách objektov živočíšnej výroby v súlade s koncepciou rozmiestnenia výroby v KO treba dbať na budovanie a dokončenie základných hygienických zariadení podľa platnej normy. Za základnú zásadu pri budovaní týchto zariadení treba prijať pravidlo, že sa majú budovať priamo vo výrobných objektoch a nie centrálne pre celé výrobné stredisko. V projektovaných strediskách RV treba s predstihom vybudovať odpočívárne, prezliekárne a sušiarne odevov. Pri budovaní nových kapacít nemožno pripustiť z dôvodov úspornosti obmedzovanie budovania hygienických zariadení pri novovybudovaných objektoch.

Nepriaznivé pracovné podmienky v poľnohospodárstve sa celkove prejavujú vo vyššej chorobnosti a úrazovosti pri porovnaní s ostatnými odvetviami národného hospodárstva. V sledovaných KO bolo v r. 1973 priemerné percento pracovnej neschopnosti takého: Spišská Nová Ves 3,2 %, Liptovský Mikuláš 3,7 % a Galanta 4,5 % (priemer za JRD na Slovensku 4,1 %).

Priemerná pracovná neschopnosť v dôsledku choroby je kratšia ako najvyššie v Liptovskom Mikuláši 0,69 %, Spišskej Novej Vsi a Galante 0,37 % (celoslovenský priemer 0,37 %).

Najčastejšími príčinami úrazov sú práce so zvieratami, pády z výšky, manipulácie s náradím a dopravné nehody. V r. 1973 sa znížil celkový počet neodpracovaných dní v dôsledku pracovného úrazu pri porovnaní s r. 1971 v KO Spišská Nová Ves na 84,5 %, Liptovskom Mikuláši na 94,6 a Galante na 84,5 %. Celkove je v skúmaných podnikoch trend znižovania pracovnej neschopnosti rýchlejší ako je celoslovenský trend.

Priemerná pracovná neschopnosť v dôsledku choroby je však kratšia ako celoslovenský priemer (24,4 dňa). V KO Spišská Nová Ves 17,6 dňa, v KO Liptovský Mikuláš 20 dní a v KO Galanta 16,7 dňa. Najväčšiu priemernú dĺžku práceneschopnosti dosahujú pracovníci v živočíšnej výrobe a to v rozpätí 17–19 dní.

Výška priemernej hodnoty ochranných prostriedkov pripadajúcich na jedného pracovníka dosiahla v KO Galanta 509 Kčs, v KO Spišská Nová Ves 283 Kčs a v KO Liptovský Mikuláš 209 Kčs. Plánované prostriedky na nákup ochranných odevov a pomôcok v roku 1975 sa najviac zvýšili v Liptovskom Mikuláši a podľa predpokladu zaznamenali rast o 31,6 %. Možno očakávať, že sa v budúcnosti doterajšie rozdiely v poskytovaní ochranných pracovných prostriedkov medzi jednotlivými KO postupne zmenšia.



Spoločné stravovanie pracovníkov sledovaných podnikov je zabezpečené v priemere na 22 % z celkového počtu pracovníkov. Pri porovnaní s výsledkami ÚV ZDR SSR z r. 1975 (13,5 % pracovníkov sa stravuje v zariadeniach s celoročnou prevádzkou a 31,9 % so sezónnou prevádzkou) je v sledovanej vzorke relatívne väčšia kapacita spoločných stravovacích zariadení. Podľa jednotlivých KO sa v Spišskej Novej Vsi stravuje 25,3 % pracovníkov, v Liptovskom Mikuláši 35,6 % a v Galante 12,0 % všetkých pracovníkov.

Úlohy na úseku spoločného stravovania do r. 1975 a na ďalšie roky sú najvyššie postavené v Galante, kde boli podmienky v r. 1973 najhoršie. Za obdobie r. 1973–1975 sa v Galante očakáva zvýšenie stravovacej kapacity na 176,4 %, v Spišskej Novej Vsi 120,6 % a Liptovskom Mikuláši 110,9 %. Pomerne veľké rozdiely sú v jednotlivých KO. Napríklad v r. 1973 nemala v KO Galanta polovica poľnohospodárskych podnikov zariadenie spoločného stravovania. Náklady na rozvoj MTZ závodného stravovania v tomto KO predstavujú 500 000 Kčs, najmä na rozšírenie existujúcich prevádzok.

Príspevok na závodné stravovanie v prepočte na jedného pracovníka bol v r. 1973 v jednotlivých KO rozdielny. Pohyboval sa od 61 Kčs v Galante do 338 Kčs v Spišskej Novej Vsi. Najvyššie úlohy v oblasti závodného stravovania boli stanovené v Galante, kde v r. 1975 predpokladali zvýšiť príspevok na jedného pracovníka až trojnásobne.

Podľa plánovaného rozmiestnenia výrobných stredísk v jednotlivých KO treba dobudovať centrálné kuchyne a jedálne. V obvode Galanta treba zvýšiť stravovaciu kapacitu výstavbou nových jedální a to tak, aby približne štvrtina pracovníkov mohla poberať stravu zo závodných jedální celoročne a všetci sezónni pracovníci mohli využívať stravovacie zariadenia.

Ďalej bude treba vytvoriť podmienky pre rozvoz stravy z centrálnej kuchyne do jednotlivých výrobných organizačných jednotiek na vysunuté pracoviská, kde sa zriadia jedálne. V stálych a v dočasných stravovacích zariadeniach treba dbať tak na hygienu a kalorickú hodnotu stravy, ako aj na kultúru stolovania. Pri komplexnom nasadení strojov treba zabezpečiť pre pracovníkov pojazdné jedálne.

## **ŽIVOTNÉ PODMIENKY**

V uspokojovaní bytových potrieb existujú rozdiely medzi družstvami a ostatnými poľnohospodárskymi podnikmi. Kým ŠM už tradične disponujú určitým fondom podnikových bytov, aj keď na nízkej úrovni, v JRD zostáva prevládajúcou formou uspokojovania bytových potrieb družstevníkov individuálna výstavba rodinných domkov.

Vo vybavenosti bytmi pripadlo na jeden podnikový byt v KO Spišská Nová Ves 19,1 pracovníkov, v KO Liptovský Mikuláš 9,6 a KO Galanta 15,1 pracovníkov. Predpokladaný rast počtu bytov za r. 1973–1975 je najvyšší v KO Spišská Nová Ves, kde je súčasne aj najnižšia vybavenosť podnikovými bytmi.

Investičná pomoc pracovníkom družstiev pri individuálnej bytovej výstavbe bola v r. 1973 najväčšia v KO Galanta, najmenšia v Liptovskom Mikuláši. Očakáva sa však, že v r. 1975 sa zvýši počet príspevkov na individuálnu výstavbu v KO Liptovský Mikuláš. Súčasne sa predpokladá

v tomto KO aj zvýšenie počtu žiadateľov o byty, a to najviac na ŠM Liptovský Mikuláš.

Riadenie bytovej politiky v KO musí byť zamerané na stabilizáciu pracovníkov a ďalšie získavanie mladých kvalifikovaných pracovníkov. Je potrebné využívať všetky osvedčené formy bytovej výstavby a pomoci pri výstavbe rodinných domčekov. Ďalšiu výstavbu bytov usmerniť v súlade v územnou rajonizáciou obcí a s koncepciou rozmiestnenia výrobnou-organizačných jednotiek na území KO.

Starostlivosť o rekreáciu a oddych patrí medzi dôležité sociálne úlohy organizácie. V skúmaných KO sa v r. 1973 zúčastnilo na rekreácii prostredníctvom podniku (podniková rekreácia, rekreačné poukazy ROH a ZDR) v KO Spišská Nová Ves 2,7 % pracovníkov, v KO Liptovský Mikuláš 6,7 % a KO Galanta 3,6 % pracovníkov.

Podobne počet rekreovaných detí na 100 pracovníkov bol v Spišskej Novej Vsi 3,9, Liptovskom Mikuláši 6 a Galante 3.

Podľa doterajších poznatkov je záujem o rekreáciu medzi radovými pracovníkmi v poľnohospodárskych podnikoch všeobecne nízky a z toho dôvodu sa ani existujúce možnosti rekreácie dostatočne nevyužívajú. Jedným z dôvodov nezájmu sú práce okolo domáceho hospodárstva. Činnosť riadiacich a odborových funkcionárov treba orientovať na výchovnú prácu medzi družstevníkmi a robotníkmi ŠM a na vytváranie predpokladov pre ich účasť na rekreácii.

Nakoľko v KO pôjde perspektívne o pomerne veľkú koncentráciu pracovníkov, možno uvažovať o výstavbe spoločných zariadení podnikovej rekreácie a pionierskych táborov.

V obciach KO je treba investovať do bytovej výstavby a do občianskej vybavenosti, do obchodnej siete z hľadiska budúcej štruktúry sídliskovej siete a postupne koncentrovať osídlenie v závislosti od perspektívnej ekonomickej funkcie jednotlivých sídliskových jednotiek. Súčasne však treba dbať, aby sa v jednotlivých obciach zriaďovali zberne pre služby, ďalej sa zriaďoval ambulantný predaj, zlepšovala sa osobná doprava a celkove sa zlepšovali životné podmienky.

Kooperácia vytvára veľké možnosti pre spoluprácu obcí najmä v obciach v rámci stredísk rastlinnej výroby, (SRV). Pracovníci socialistických poľnohospodárskych organizácií budú pracovať spoločne prinajmenšom v rámci SRV a nie je dôvod, aby ako občania nespolupracovali na zlepšovaní svojho životného prostredia. Aj v tom smere je treba prekonať dedinskú uzavretosť. Pri tejto spoločnej činnosti by mal plniť koordináciu ONV.

Spolupráca obcí je dôležitá hlavne preto, lebo iba pomocou koncentrácie prostriedkov je možno ich účelne a efektívne využiť a tak postupne a pomerne rýchle vyrovnáť životné podmienky na dedine a v meste.

Preto orgánom KO a vedeniam členských podnikov vznikajú aj povinnosti v oblasti starostlivosti o niektoré skupiny pracovníkov. Ide najmä o mládež, ženy, dôchodcov a osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou. Pre skupinu mládeže treba vytvárať lepšie podmienky pracovného zaraďovania a adaptácie v pracovných kolektívoch. Súčasne im umožňovať perspektívu ďalšieho pracovného postupu a zvyšovania kvalifikácie. Ďalším predpokladom stabilizácie mládeže je lepšie využívanie voľného času



formou ich aktívnej účasti na kultúrnych a športových podujatiach a vytvárať tak priestor politickej a odbornej angažovanosti mladých ľudí.

Pre skupinu žien treba rozširovať možnosti najmä pre využívanie služieb, ako aj budovaním predškolských zariadení, (MŠ, jasle a podobne) zlepšovať podmienky pre zaradenie žien do pracovného procesu. V poľnohospodárskych podnikoch treba dôsledne dodržiavať ustanovenie o ochrane ženy-matky, najmä pri ich pracovnom zaradovaní. Súčasne umožňovať ženám zvyšovanie kvalifikácie.

Pre pracujúcich dôchodcov vytvárať primerané pracovné podmienky k ich veku a zdravotnému stavu, predpoklady pre ich účasť na rekreačných zájazdoch a liečebných pobytoch. Podľa možnosti budovať aj vlastné zariadenie pre dôchodcov v rámci KO (príklad JRD Slušovice).

## FOND KULTÚRNYCH A SOCIÁLNYCH POTRIEB

Jedným z významných nástrojov usmerňovania vývoja pracovného a životného prostredia v KO sú (popri фонде výstavby) spoločenské spotrebné fondy: fond sociálnych a kultúrnych potrieb a fond bytovej výstavby. Predovšetkým prvý z nich umožňuje operatívne riešenie neodvodnených rozdielov medzi jednotlivými partnermi v KO. Účelová centralizácia častí prostriedkov fondu výstavby členských podnikov na záujmovom teritóriu KO umožňuje budovať niektoré zariadenia v predstihu a v súlade s uvažovanou novou štruktúrou výrobo-technickej základne v KO (stravovacie kapacity, zdravotnícke zariadenia, kultúrne a rekreačné zariadenia).

V neinvestičnej oblasti centralizovaná časť prostriedkov z fondov slúži na vyrovnanie kultúrno-výchovnej a propagačnej práce, ďalej postupnému zabezpečeniu rovnakých podmienok pre rekreáciu, kúpeľnú liečbu, sociálnu výpomoc atď. pre všetkých družstevníkov, resp. pracovníkov v záujmovom území KO.

Správou združených prostriedkov FKSP v KO je treba poveriť kooperačnú radu.

Podľa stavu zisteného prieskumom boli napr. v záujmovom území KO Liptovský Mikuláš v r. 1973 až 300 % rozdiely v čerpaní FKSP na jedného pracovníka. Absolútne rozpätie je 249–832 Kčs na jedného pracovníka, pri priemere 629 Kčs.

Podobný rozptyl možno konštatovať aj v čerpaní FKSP podľa jednotlivých položiek. V KO Galanta venovali na stravovanie pracovníkov 6 % z FKSP, v KO Liptovský Mikuláš 17,8 % a v Spišskej Novej Vsi 11 %.

Závažnejšie sú však rozdiely v rámci KO. Už v spomínanom KO Liptovský Mikuláš sa v r. 1973 vynakladalo na detské rekreácie od 0 do 45 tisíc Kčs, čo je v relatívnom vyjadrení 0–5,7 % čerpanie FKSP, pričom módus sa pohybuje okolo 2–3 %. Na zahraničné zájazdy sa venuje 3–20 % fondu, na kultúrno-výchovnú činnosť od 3 do 30 %, na telovýchovnú až 32 % atď. Málo sa využívajú pôžičky FKSP na bytovú výstavbu a rekonštrukciu bytov.

Štruktúra čerpania FKSP, adekvátne spoločenským potrebám a cieľom sociálneho rozvoja podnikových kolektívov a podnikovej sociálnej politiky, by mala vyzeráť podľa podkladov pre „Prognózu pracovných pod-

mienok a životného prostredia pracovníkov poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu (VÚEPV Praha, 1974, zodpovedný riešiteľ D. Hampl; takto: stravovanie 15 %, bytová výstavba 10 %, sociálna výpomoc 25 %, rekreácia a zájazdy 25 %, kultúrno-výchovné a športové účely 15 %, zdravotná starostlivosť 5 %.

V podmienkach budovania novej materiálno-výrobnej základne je potrebné citovanú štruktúru upraviť. Pre navrhované združené fondy KO navrhujeme orientačne: stravovanie 20 %, bytová výstavba 25 %, zdravotná starostlivosť 15 % (vzhľadom na vznik potreby vlastných zdravotníckych zariadení), podniková rekreácia 15 %, ostatné potreby 25 %.

## ZÁVER

Analýza pracovných a životných podmienok v podnikoch zahrnutých do KO potvrdila potrebu cielavedomého riadenia sociálnej oblasti v kolektívoch zapojených do kooperácie. Ukazuje sa, že mnohé stránky pracovných a životných podmienok sú značne rozdielne a ich vyrovnanie bude jednou z dôležitých úloh orgánov KO v procese budúcej výrobnjej, ekonomickej a organizačnej integrácie.

Všestranne vhodnou inštucionálnou formou pre riešenie uvedených úloh je spracovanie komplexného programu starostlivosti o pracovníkov na roky 1976 – 1980 pre kolektív KO. Spracovanie týchto programov v jednotlivých podnikoch vychádza z uznesenia federálnej vlády č. 139/1975.

Program komplexnej starostlivosti o pracujúcich KO by nemal byť jednoduchým súhrnom programov vypracovaných podnikmi, ale mal by stanovovať základné ciele a úlohy rozvoja sociálnej starostlivosti z hľadiska perspektívneho vývoja kooperácie.

Hlavné úlohy by sa mali stanoviť v týchto oblastiach:

1. V pracovných podmienkach – odmeňovanie, zlepšovanie pracovného prostredia, vybavenosť sociálnymi a hygienickými zariadeniami, bezpečnosť a ochrana pri práci, zdravotná starostlivosť, závodné stravovanie, doprava do práce.
2. V životných podmienkach – bytové podmienky, občianska vybavenosť obcí, rekreácia, kultúra, šport a pod.

Pri rekonštrukciách objektov ŽV v súlade s koncepciou rozmiestnenia výroby KO treba dbať na dokompletizáciu základných hygienických zariadení podľa platnej normy. V prevádzkach vyžadujúcich ochranné prostriedky dbať na ich používanie pracovníkmi.

Podľa plánovitého rozmiestnenia výroby v KO dobudovať centrálné kuchyne a jedálne s možnosťou celoročného stravovania a rozvozom jedál na vysunuté pracoviská.

Bytovú výstavbu zamerať do strediskových obcí v rámci KO v súlade s koncepciou rozmiestnenia výrobnjo-organizačných jednotiek na území KO.

Navrhujeme zveriť do právomoci riadiaceho orgánu kooperácie priame riadenie týchto oblastí:

- organizovanie dopravy pracovníkov do práce v záujmovom teritórii kooperácie
- budovanie stravovacích zariadení



- riadenie rozvoja bytovej výstavby, riadenie rekreačnej a liečebnej starostlivosti (budovanie rekreačných zariadení, pionierskych táborov, kombinovaných liečebných a rekreačných zariadení, zdravotníckych stredísk)
- rozvoj kultúrnych a športových zariadení
- ďalšie činnosti v oblasti rozvoja sociálnych podmienok práce a života pracovníkov, podľa podmienok a potrieb jednotlivých KO.

Riadenie uvedených oblastí starostlivosti o pracujúcich sa musí vyvíjať v súlade so zásadami a princípmi celospoločenskej starostlivosti o pracujúcich a v nadväznosti na vytváranie hmotných, materiálnych a finančných zdrojov vo výrobnno-ekonomickej činnosti kooperácie.

Došlo dňa 13. 2. 1976

BLAAS G., MACH F., SIROTSKÝ L. (Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy, Bratislava). *Úlohy orgánov kooperačných obvodov poľnohospodárskych podnikov v oblasti pracovných a životných podmienok*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. zeměd. 12 (1) : 21-29, 1976.

Vývoj špecializácie a koncentrácie poľnohospodárskej výroby nastoľuje popri výrobnno-organizačných problémoch, najmä v poslednom období, vo väčšej miere aj otázky sociálno-ekonomického rozvoja pracovníkov kooperujúcich podnikov. Riadiace orgány vytvorených kooperačných obvodov preto musia v plánovacej a riadiacej praxi riešiť obidve uvedené oblasti a teda popri zabezpečovaní plnenia výrobných úloh štátneho plánu musia i v rámci kooperačného územia zabezpečovať aj reálne vyrovnanie a zlepšovanie pracovných podmienok pracovníkov členských podnikov a v spolupráci s národnými výbormi vytvárať stále lepšie životné podmienky pre obyvateľov lokalít svojich obvodov. Poznatky z výskumu tejto problematiky v kooperačných obvodoch okresov Spišská Nová Ves, Liptovský Mikuláš a Galanta svedčia o významných rozdieloch v doterajšej úrovni podmienok pracovného životného prostredia pracovníkov jednotlivých skúmaných veľkopriestorových kooperácií, ale sú zároveň aj dôkazom toho, že dosiahnutá úroveň nie je vyhovujúca najmä vzhľadom na perspektívny rozvoj potrieb v uvedenej oblasti. Žiadúci vývoj vo vytvorení vhodných podmienok pre prácu a život pracovníkov členských podnikov kooperácií zabezpečí len za predpokladu, že riadiace orgány kooperácií túto úlohu premietnu do svojich stredne a dlhodobých plánov rozvoja kooperačných obvodov a budú ju prostredníctvom sociálnych komisií, vytvorených pri kooperačných radách, materiálne a finančne podporovať a prostredníctvom realizácie ročných vykonávacích plánov uvádzať do života.

БЛААС Г., МАХ Ф., СИРОТСКИЙ Л. (Научно-исследовательский институт экономики сельского хозяйства и продовольствия, Bratislava). *Задачи органов кооперированного района сельскохозяйственных предприятий в области рабочих и жизненных условий*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. zeměd. 12 (1) : 21-29, 1976.

Развитие специализации и концентрации сельскохозяйственного производства, кроме производственно-организационных проблем, выдвигает, особенно в последний период, в большой мере и вопросы социально-экономического развития работников кооперирующих предприятий. Руководящие органы созданных кооперированных районов поэтому должны в плановой и руководящей практике решить обе указанные области вопросов, т.е., кроме обеспечения выполнения производственных задач государственного плана в рамках кооперированной территории необходимо обеспечивать и реальное выравнивание и улучшение рабочих условий работников предприятий — членов и в сотрудничестве с национальными комитетами создавать все лучшие жизненные условия для населения в своих районах. Данные об изучении этой проблематики в кооперированных районах Спишска Нова Вес, Липтовски Микулаш и Галанта свидетельствуют о больших различиях в существующем уровне рабочей и окружающей среды работников отдельных изучаемых крупногабаритных коопераций, но одновременно и доказывают, что достигнутый уровень не является удовлетворительным в связи с перспективным развитием потребностей в указанной области. Требуемое



положительное развитие в создании пригодных условий для труда и жизни работников предприятий-членов кооперации можно обеспечить только при условии, что руководящие органы кооперации эту задачу учтут в своих средне и долгосрочных планах развития кооперированных районов и будут, посредством социальных комиссий, созданных при кооперированных советах, материально и финансово поддерживать и, посредством реализации годовых планов, претворять в жизнь.

BLAAS G., MACH F., SIROTSKÝ L. (Forschungsinstitut für Ökonomik der Land- und Nahrungsmittelwirtschaft, Bratislava). *Aufgaben der Organe der Kooperationsbereiche der landwirtschaftlichen Betriebe auf dem Gebiet der Arbeits- und Lebensbedingungen*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol zeméd. 12 (1) : 21-29, 1976.

Die Entwicklung der Spezialisierung und Konzentration der landwirtschaftlichen Produktion bringt außer den Produktions- und Organisationsproblemen besonders in der letzten Zeitspanne im größeren Ausmaß auch Fragen der sozialökonomischen Entwicklung der Werktätigen der kooperierenden Betriebe mit sich. Die leitenden Organe der geschaffenen Kooperationsbereiche müssen deswegen in der Planungs- und Litungspraxis beide angeführten Problemkreise lösen. Sie müssen also außer der Sicherung der Erfüllung der Produktionsaufgaben des Staatsplanes im Rahmen des Kooperationsgebietes auch einen realen Ausgleich und eine Besserung der Arbeitsbedingungen der Mitarbeiter von Mitgliedsbetrieben gewährleisten und in Zusammenarbeit mit den Nationalausschüssen stetig bessere Lebensbedingungen für die Bewohner der Lokalitäten ihrer Bereiche schaffen. Die Erkenntnisse aus der Untersuchung dieser Probleme in den Kooperationsbereichen der Kreise Spišská Nová Ves, Liptovský Mikuláš und Galanta bezeugen über bedeutende Unterschiede des bisherigen Niveaus der Bedingungen der Arbeits- und Lebensumwelt für die Mitarbeiter in den einzelnen untersuchten Großraumkooperationen. Zugleich beweisen sie, daß das erreichte Niveau nicht befriedigend ist, besonders mit Rücksicht auf die zukünftige Entwicklung der Bedarfe in der betreffenden Gegend. Die erwünschte positive Entwicklung der Schaffung der geeigneten Bedingungen für die Arbeit und des Leben der Werktätigen in den Mitgliedsbetrieben der Kooperationen kann nur unter der Voraussetzung gesichert werden, daß die leitenden Organe der Kooperationen diese Aufgabe in ihre mittel- und langfristige Pläne der Entwicklung der Kooperierungsbereiche eingliedern und daß sie sie durch die bei den Kooperierungsräten geschaffenen Sozialkommissionen materiel und finanziell unterstützen werden und durch die Realisierung der jährlichen Durchführungspläne in das Leben setzen werden.

---

Adresa autorov:

Ing. Gejza Blaas, CSc., ing. František Mach, CSc., ing. Lubomír Sirotský, Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy, Trenčianska 55, 880 27 Bratislava

---